(Nro. 267.)

GAZETA LWOWSKA.

W Poniedziałek Nro. 133. 22. Listopada 1819.

Wiadomości zagraniczne.

Wyspy Jońskie.

W Korfu wyszła odezwa następuiąca: Ze strony JW. Jenerała Majora Fryderyka Adam, naczelnie dowodzącego woyskiem Angielskiem w Zjednoczonych Stanach wysp Jońskich, i pod niebytność JW. Th. Maitland, ustanowionego naczelnego Lorda Kommissarza Króla Jmci Angielskiego i t. d.

„JW. naczelny Lord Kommissarz *pro tempore* (tymczasowy), donosi z boleścią serca, że od kilku dni uczuć się dał na wyspie Santa Maura duch buntowniczy, i że mieszkańcy miasta Sfachiotes, byli pierwszymi, którzy Urzędnikom cywilnym czynili przeszkody, w pełnieniu obowiązków swoich włożonych od Rządu.“

„Duch ten rokoszu trwał nieprzerwanie przez dni sześć, w ciągu których zbliżyła się ku miastu, liczna kupa włościan uzbroionych, i podała Rezydentowi JW. Lorda Kommissarza prośbę, zawieraiącą obraz cierpienia ich i dolegliwości. W piśmie tem, obok nie małey przychylności do Rządu tego Kraiu w ogólności, okazuią nienawiść przeciwko niektórym Urzędnikom Rządu mieyscowego, i kilkunastu nayceluieyszym mieszkańcom tego miasta, mianuiąc ich uciemiężycielami, i zdaie się, pałaiąc duchem zemsty.“

„Rezydent JW. Lorda Kommissarza przyiął tę prośbę zapewniwszy, że ią przeszle Rządowi, ieżeli wrócą spokoynie do domów, i wstrzymaią się od wszelkich dalszych kroków, gwałcących prawa kraiowe, pochlebiaiąc sobie, że natenczas Rząd przyymie ich prośbę łaskawie i weźmie ią pod rowagę.“

„Na przedstawienie te odeszła część buntowników, wiele atoli ieszcze pozostało Ludu uzbroionego, który iednakże nie popełnił żadnych bezprawiów.“

„Skoro JW. naczelny Lord Kommissarz dowiedział się o tem zdarzeniu, upoważnił Rezydenta, aby w imieniu iego wydał odezwę, zapewniaiącą buntownikom ze strony Rządu, pomyślny skutek ich skargi, i zaradzenie ich nędzy, na którą się uskarzaią, ieżeli zachowaią należne posłuszeństwo i skarga ich okaże się gruntowną: Gdyby atoli nie wrócili spokoynie do domów, i nie byli posłuszni prawu, a tem samem stali się niegodnymi tych względów, na tenczas słuchanymi nie będą.“

„JW. Lord Kommissarz zważywszy, iż źle myślący, którzy okręg ten wezwali do chwytania broni, mogliby włościan poduszczyć do dalszych bezprawiow, wysłał tam ku większemu tey wyspy bezpieczeństwu znaczny oddział woyska.“

„Wieczorem d. 31. Października, przed ogłoszeniem ieszcze tey odezwy i nim ieszcze woysko nadpłynąć mogło, tłuszcza chłopów zagrzawszy sobie winem głowy, chciała z pobliskich wzgorzów uderzyć na miasto, lecz mały oddział woyska uszykowany przed miastem, rosproszył ich. Niektórzy z buntowników oddalili się, inni atoli zbliżywszy się uboczami ku miastu, spalili iednemu mieszkańcowi skład zboża. I tych potem odpędzono, i niełady uśmierzyły się.“

„Nazaiutrz trwali chłopi w przedsięwzięciu swoiem. Rezydent celem uniknienia przelewu krwi, starał się wszelkiemi sposobami nakłonić buntowników do oddalenia się; lecz usiłowanie iego były nadaremne, przymuszony został nakoniec użyć przemocy, uderzył na nich, i opanował miasto Sfachiotes, iako punkt środkowy rozruchu.“

„Przeczytano potem na wyspie Santa Maura prawo woienne, i spodziewać się, że spokoyność przywrócona zostanie bez użycia środków powszechney surowości. Ręka sprawiedliwość doścignie tych, i ciężko ich dotknie, którzy przez intrygi swoie i zły przykład, przyprawić chcą o zgubę, obwod zbuntowany.“

Z Pałacu w Korfu d. 6. Października 1819.

Na rozkaz JW. Sidney, S. Osborne, tayny Sekretarz naczelnego Lorda Kommissarza.

)(

Wielka Brytaniia.

Wielu maiętnych posiadaczy dóbr z Hrabstw Cumberland i York ułożyli adresy do Xięcia Rejenta, w których ganią w wysokim stopniu uchwały Zgromadzeń Ludu odprawionych w tych Hrabstwach.

Hrabia Thanet, dziedziczny Sędzia policyi Hrabstwa Kindal odprawił w niem Zgromadzenie Ludu, na którem znaydowało się do 4000 ludzi.

Woysko pobieraiące półowe żołdu, a teraz przywrócone znowu do stanu czynnego, stanąć ma pod bronią d. 18. Listopada dla Anglii a 26go dla Szkocyi. Pułk dragonów, który płynąc z Indyy wylądował w Chatamie, i który miano po wypłaceniu go rospuścić, utrzymał się znowu. Urlopowanie żołnierzy iest całkiem zniesione.

Ameryka Hiszpańska.

Smutny przypadek spotkał eskadrę Macgregora. Choroba zaraźliwa wkradła się między żołnierzy iego, osobliwie na okręcie Hero, którym polował na okręty Hiszpańskie, musiał atoli wkrótce zawinąć do portu Aux-Cayes na St. Domingo. Zrzucano umarłych z pokładu; rybacy o tem nie wiedząc, nałowiwszy mnóstwo ryb, znaleźli także w sieciach wiele kawałków ciała człowieczego, przezco ryb swoich sprzedać nie mogli. Okręt Hero ucierpiał także rozbicie, przezco musiano go przedać za 700 dollarów. Macgregor otrzymał potem rozkaz, aby iak nayprędzey oddalił się z okrętem Tarantula od portu Aux-Cayes, lecz nie miał dosyć pieniędzy do opatrzenia się w żywność. Wszelako po 2 dniach przypłynął do Port-Royal w Jamaice, a ztamtąd do Portsmouth w Anglii, może z 15tu ludzi. Macgregor ustanowił order zasługi pod nazwiskiem „zieloney stążki“ Officerowie, którzy z nim uszli byli z Portobello otrzymali ten order.

Hiszpaniia.

Królowa odprawiła d. 20. Października uroczysty wiazd do Stolicy. Zdarzenie to, sprawiło mieszkańcom wielką radość. Powóz w którym Królowa Jmć siedziała z N. Małżonkiem swoim i z Infantem, ciągnęli młodzi ludzie od bramy Atocha aż do pałacu Królewskiego w ubiorze godnym uwagi. Nayżywsze oznaki radości Ludu towarzyszyły orszakowi. Wieczorem nastąpiło uroczyste oddanie Królowi N. Małżonki Jego, i zatwierdzenie ślubów. Obrzęd religiyny, przeznaczono na d. 21szy, a na 22gi zapowiedziano wielką galę u Dworu.

Według naynowszych wiadomości grassowała ieszcze ciągle żółta gorączka w Kadyxie i Puerto S.-Maria; pomor na wyspie Leon iest teraz mnieyszy.

Francyia.

Rząd Francuzki wysłał do Hiszpanii Doktora Parizet, lekarza, dla dochodzenia rodzaiu panuiącey zarazy, która zdaie się niebezpiecznieyszą bydź od powietrza, rozszerzaiąc się przez powietrze bez dotykania.

Niemcy.

Podług doniesień z Monachium, Poselstwo maiące udać się ze strony Bawaryi do Wiednia, na obrady w sprawach Niemiec, składa się z Radcy Stanu Barona Zentner', Radcy legacyynego Flad i Barona Malzem.

Ze strony Królewstwa Wirtemberskiego, iak słychać nie uda się do Wiednia żadne oddzielne posłannictwo i tylko zwyczayny Poseł Wirtemberski, należyć ma tych Konferencyy.

Dnia 30. Października odwiedził W. Xiąże Badeński, owdowiałą W. Xiężnę w Manheimie. Następuiącego dnia dawał W. Xiążę posłuchanie w Karlsrube Ces. Austryiackiemu Szambellanowi Hrabiemu Palffy, który mu oddał list Monarchy swoiego, ofiaruiący w wyrazach nayżyczliwszych Jego Królewicowskiey Mości pułk piechoty, którey Właścicielem był zmarły W. Xiążę, tudzież order S. Szczepana.

Prussy.

O to iest całkowita treść, Król. Pruskiego Patentu cenzury, na 5 lat trwać maiącego, o którym nadmieniliśmy w Nr. 257/128 gazety naszey:

„My Fryderyk Wilhelm z Bożey Łaski Król Pruski etc. etc.

„Czyniemy wiadomo i podaiemy ninieyszem do wiadomości: Przez umówione iednomyślnie na Seymie Związku Niemieckiego w dniu 20stym Września r. b. na lat pięć prawo względem druku, postanowiono dla wszystkich Państw związkowych:

§. 1. Dopóki uchwała ninieysza w mocy swey zostawać będzie, nie wolno pism w kształcie dzienników lub poszytami wychodzących, podobnież takich, które w druku liczby dwudziestu arkuszy nie przechodzą, podawać do druku w żadnem Państwie Związku Niemiec-

kiego bez wiedzy i poprzedniego władz kraiowych zatwierdzenia.

Pisma do wymienionych tu klass nie należące, podlagać będą nadal ustawom, które w szczególnych Państwach Związkowych inż istnieią, lub w przyszłości wydanemi zostaną. Gdyby atoli pisma podobne dały któremukolwiek Państwu Związkowemu powód do skargi, takowa w imieniu Rządu, do którego zaniesiona, podług praw w szczególnych Panstwach Związkowych istnieiących przeciw autorom lub nakładcom takowego pisma ma bydź roztrzygniona.

§. 2. Zostawia się każdemu Rządowi bliższe oznaczenie potrzebnych do utrzymania tey uchwały środków i rozporządzeń, które atoli myśli i celowi głównego przepisu w §. 1. zupełnie odpowiadać powinny.

§. 3. Ponieważ do uchwały niniieyszey była powodem uznana przez Rządy związkowe konieczność środków zaradczych przeciw nadużyciu prassy drukarskiey; zaczem ustawy maiące na celu Sądowe dochodzenie i karanie popełnionych inż drogą prassy nadużyciów i występków, iak delece idzie o zastosownie tychże ustaw do pism w §. 1. wyszczególnionych, w żadnem Państwie Związkowem za dostateczne uważanemi bydź nie mogą.

§. 4. Każde Państwo związkowe odpowiedzialne iest za wychodzące pod iego nadzorem, a zatem za wszystkie głównem określeniem §. 1. obięte pisma drukowe, iak dalece takowe narażaią dostoyność lub bezpieczeństwo innych Państw Związkowych, targaią się na ich Rząd lub Administracyią, a to nie tylko bezpośrednio obrażonym, lecz także i ogółowi Związku.

§. 5. Aby zaś wzaiemna ta odpowiedzialność. zasadzaiąca się na istocie Związku Niemieckiego, i od trwałości iego nieoddzielna, do niepotrzebnego nagabania zachodzących między Państwami Związkowemi stosunków przyiacielskich nie dawała pochopu, wszyscy Członkowie Związku Niemieckiego przyymnią na siebie wzaiemnie uroczysty obowiązek postępowania z czuyną powagą w nadzorze nad wychodzącemi w ich Kraiach gazetami, pismami czasowemi i pisemkami ulotnemi, niemniey utrzymywania tego nadzoru tak dalece, ażeby przez to wzaiemnym skargom i nieprzyiemnym roztrząsaniom wszelkim, ile możności, sposobem zapobiedz.

§. 6. Lecz, ażeby także i zamierzona przez uchwałę niniieyszą powszechna i wzaiemna rękoymia moralney i polityczney nietykalności ogółu i wszystkich Członków Związku na punktach poiedyńczych zagrożona bydź nie mogła, przeto w razie takowym, gdzieby Rząd któregokolwiek Państwa Związkowego sądził się bydź obrażonym pismami wychodzącemi drukiem w innych Państwach Związkowych, a przez przyiacielskie porozumienie się, alboli też przez dyplomatyczną korrespondencyią zupełnego zaspokoienia i zarządzenia otrzymać nie mógł, ma zastrzeżoną mu bydź wyraźnie skarga przeciwko takowym pismom u Seymu Związkowego, który naówczas obowiązany będzie podaną skargę przez Kommissyią roztrząsnąć, a gdyby takowa zasadną była, wyrokiem roztrzygaiącym nakazać przytłumienie pisma zaskarżonego; a ieżeliby do klassy czasowych należało, dalsze onegoż wydawanie.

Nadto, Seym będzie mocen dochodzące do wiadomości iego, a głównem oznaczeniem §. 1. obięte, w którémkolwiek bądź Państwie związkowem wychodzące pisma, ieżeliby takowe według zdania mianowaney przezeń Kommissyi sprzeciwiały się dostoyności Związku, bezpieczeństwu poiedyńczych Państw Związkowych, albo utrzymaniu pokoiu i spokoyności w Niemczech, bez poprzedzaiącego wezwania i z własney powagi zakazać wyrokiem, od którego żadne odwołanie się mieysca nie ma, a Rządy których to dotycze, obowiązane są wyrok ten dopełnić.

§. 7. W razie zakazania gazety lub pisma czasowego za wyrokiem Seymu Związkowego, nie może redaktor onegoż przez przeciąg lat pięciu przypuszczonym bydź do redakcyi podobnego pisma w żadnem Państwie związkowem. Z resztą, autor, wydawca i nakładca pism głównem oznaczeniem §. 1. obiętych, stosuiąc się do przepisów uchwały niniieyszey, wolni są od wszelkiey dalszey odpowiedzialności, a wyroki Seymu wzmiankowane w §. 6, wymierzone będą wyłącznie przeciwko pismom, nigdy zaś przeciwko osobom.

§. 8. Wszyscy Członkowie Związku obowięznią się uwiadomić Seym w przeciągu dwóch miesięcy o rozporządzeniach i przepisach, przez które §. 1. uchwały niniieyszey zadosyć uczynić zamyślaią.

§. 9. Wszelkie pisma wychodzące drukiem w Niemczech, bądź oznaczeniami uchwały tey obięte lub nie, powinny opatrzone bydź nazwiskiem nakładcy; a ieżeli należą do klassy gazet i pism czasowych, także nazwiskiem redaktora. Pisma drukowe, przy których przepis ten zachowany nie iest, nie mogą mieć obiegu w żadnem Państwie Związkowem; a gdyby to działo się taiemnie, naówczas zaraz za pokazaniem się onychże podpadną zabraniu, a

ich rozsiewacze według okoliczności stosowney karze pieniężney albo więzienia.

§. 10. Ninieysza uchwała tymczasowa ma od dnia dzisieyszego przez lat 5 w mocy zostawać. Przed upłynieniem tego czasu, Seym Związkowy roztrząśnie ściśle, iakimby sposobem iednostayne rozporządzenia względem wolności druku, wzmiankowane w artyk. 18stym aktu Związkowego, do skutku przyprowadzone bydź mogły; poczem nastąpi ostateczna uchwała względem prawnych granic wolności druku w Niemczech.

Nie tylko skłonni iesteśmy wszystkich w pomienionem prawie Seymowem wyrzeczonych umów i oznaczeń w naszych do Związku Niemieckiego należących Prowincyiach dopełnić, i nad ścisłem onychże wykonywaniem czuwać kazać, lecz oraz mieć chcemy, ażeby w całey Naszey Monarchii iednakowe zasady cenzury zaprowadzone były.

Gdy daley przyiętey od nas odpowiedzialności naylepiey dogodzić będzie można, zostawiaiąc wszelkie i przeszło dwadzieścia arkuszy obeymuiące pisma drukowe, iak dotąd, cenzurze podległemi, dopóki prawo ninieysze w mocy pozostanie, doświadczenie zaś nauczyło, iż dotychczasowe urządzenie cenzury było niedostateczne, niedosyć proste i w wielorakim względzie niedokładne; postanowiliśmy przeto znieść edykt względem cenzury z dnia 19. Grudnia 1788, niemniey ściągaiące się do niego lub obiaśniaiące go edykta i reskrypta, toż samo dawnieysze urządzenia w nowych lub odzyskanych Prowincyiach, tyczące się cenzury, i ogłosić razem dla wszystkich kraiów Monarchii ninieyszy nowy powszechny przepis względem cenzury, za iedyną odtąd zasadę w wspomnionym prawie Seymowem pięcioletnim czasu przeciągu służyć maiący. Po upłynieniu tegoż, zastrzegamy sobie wydać dalsze postanowienia, iakich okoliczności wymagać będą.

Postanowiliśmy więc, co następuie:

I. Wszelkie książki i pisma, które w Kraiu naszym wychodzić będą, maią bydź podawane do zatwierdzenia ustanowioney w następuiących artykułach cenzurze, bez którey zezwolenia na pismie, nie mogą bydź ani drukowane, ani przedawane.

II. Cenzura nie będzie wzbraniać gruntownego i skromnego zgłębienia prawdy, ani krępować niepotrzebnie pióra autorów, ani ścieśniać wolności handlu książkowego. Celem iey iest zapobiegać temu, co się przeciwi powszechnym zasadom Religii, bez względu na zdania i dogmy szczególnych wyznań religiynych, i sekt cierpianych w Państwie tłumić, co kazi moralność i dobre obyczaie, stawić tamę fanatycznemu mieszaniu prawd religiynych z polityką, i wynikaiącemu ztąd obłąkaniu wyobrażeń; niedopuszczać nareszcie tego, co narusza dostoyność i bezpieństwo Państwa Pruskiego i innych Państw Związkowych. Pod tym względem rozumieią się tu wszelkie teoryie, maiące na celu wstrząśnienie Monarchicznych, i w Państwach tychże istnieiących składów rządowych; osławianie Rządów z Państwem Pruskiem w Związku przyiacielskim zostaiących, i osób też Rządy wyobrażaiących; daley, wszystko to, co zmierza do wzniecenia w Państwie Pruskiem, lub w Niemieckich Państwach Związkowych niechęci, i do podżegania przeciw istnieiącym urządzeniom; wszelkie pokuszenia się o koiarzenie w Kraiu i za Kraiem stronnictw lub związków nieprawnych, albo wystawianie w korzystnem świetle istnieiących w którymkolwiek bądź Kraiu stronnictw, które nad obaleniem Rządu pracuią.

III. Dozór nad cenzurą wszelkich w Kraiach naszych wychodzących pism, iakieykolwiek bądź osnowy, porucza się wyłącznie Naczelnym Prezesom, tak w Berlinie, iako też w Prowincyach, którzy do każdey szczególney gałęzi proponować będą potrzebną, dla naywiększego ile można pośpiechu, liczbę ufnych, w naukach biegłych, i światłych cenzorów, przez ustanowione w §fie VIII. naywyższe Kollegium Cenzuralne, wydziałowi Policyynemu Ministerstwa spraw wewnętrznych; co do stosunków zewnętrznych, Ministerstwu spraw zagranicznych; a co do dzieł tyczących się teologii i umieiętności, Ministerstwu spraw duchownych i publicznego oświecenia, których to cenzorów obowiązkiem będzie, ażeby pod ich sterem i stosownie do udzielonych im instrukcyy, podawane im rękopisma, wedle oznaczonych w artykule II. prawideł, roztrząsali.

IV. Cenzura gazet, pism peryodycznych i dzieł większych, zatrudniaiących się całkiem lub w części historyią czasu lub polityką, zostaie pod naywyższym sterem naszego Ministerstwa spraw zagranicznych; dzieł teologicznych, ściśle naukowych, pod Ministerstwem spraw duchownych i publicznego oświecenia; wszelkie inne przedmioty cenzury pod wydziałem Policyynym w Ministerstwie spraw wewnętrznych.

(*Dokończenie nastąpi.*)

Redakcyia F. Krattera. — Drukiem J. Pillera.